

HZ University of Applied Sciences

Bachelor Communicatie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In november 2019 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Communicatie van HZ University of Applied Sciences (hierna aan te duiden als HZ Communicatie) bezocht door een visitatiepanel van NQA. De opleiding betreft een vierjarige voltijdsopleiding die wordt verzorgd vanuit de standplaats Vlissingen. De opleiding is klein: in totaal hebben 110 studenten zich ingeschreven als student Communicatie. Jaarlijks is er een instroom van 30 studenten.

Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**.

Het panel heeft HZ Communicatie leren kennen als een opleiding met lef. Een opleiding, die volop bezig is met een waardevolle vernieuwing van het curriculum, zowel qua inhoud als qua vormgeving. Het panel is blij verrast om te zien dat HZ Communicatie als eerste er in is geslaagd om een curriculum te ontwerpen waarin studenten worden opgeleid volgens het kersverse opleidingsprofiel uit 2019. De opleiding ontwikkelt studenten tot generalisten in het communicatiewerkveld, die in staat zijn om in de regio en daarbuiten een waardevolle bijdrage op het gebied van communicatie te leveren aan hun werk- of opdrachtgevers. Sterk is de intensieve samenwerking met het regionale werkveld, waardoor een goed op de praktijk afgestemd curriculum is ontstaan.

Het panel is enthousiast over de inrichting van het curriculum, waarbij studenten vanaf de eerste dag beroepsproducten ontwikkelen. Dankzij de vernieuwing is het oriënterende en selecterende karakter van de propedeuse versterkt. De uitval van studenten na het eerste jaar is sterk gedaald. Haar beperkte omvang weet de opleiding om te zetten als kans: HZ Communicatie werkt nauw samen met de opleiding Commerciële Economie en weet daardoor een multidisciplinaire leeromgeving voor haar studenten te creëren, passend bij hun toekomstige beroepspraktijk. Bovendien blijkt uit de gesprekken met studenten dat de kleinschaligheid een grote mate van direct contact met docenten mogelijk maakt.

Het panel heeft veel waardering voor de innovatieve en gedegen wijze van toetsing die de opleiding hanteert, met een fraaie mix van formatief en summatief toetsen en een zorgvuldige praktijk van assessments. Ook de invulling van het afstuderen in het nieuwe curriculum is veelbelovend, door studenten te laten afstuderen op een beroepsproduct op basis van een onderzoek. Het panel vindt dat deze wijze goed aansluit bij wat in de beroepspraktijk van communicatieprofessionals wordt verwacht; zodoende wordt onderzoek geen doel op zich maar onderdeel van het professionele proces dat een afgestudeerde moet kunnen doorlopen.

Het panel is kortom zeer positief over deze opleiding voor wat betreft de invoering van het landelijk profiel, de interprofessionele samenwerking met CE, de nauwe verwevenheid met het werkveld, de inrichting van het curriculum en de daarop afgestemde wijze van toetsing. De opleiding kan volgens het panel nog winst behalen door de relatie tussen ondernemingsstrategie, communicatiestrategie en uiteindelijke keuze voor communicatiemiddelen of producten meer zichtbaar te maken. Tevens verdient het aanbeveling om aan de hogere mate van toetscomplexiteit recht te doen door te blijven investeren in de toetsings- en examineercompetenties van het team.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit van deze standaard.

HZ Communicatie leidt studenten tot generalisten in communicatie. Als eerste opleiding in Nederland heeft HZ communicatie het landelijk vastgestelde opleidingsprofiel, inclusief de daarbij behorende beoogde leerresultaten ontwikkeld en geïmplementeerd tot en met het derde jaar. De beoogde leerresultaten bevinden zich op het NLQF 6-niveau en voldoen qua niveau aan wat nationaal en internationaal geëist wordt van het hbo-bachelorniveau. De opleiding heeft een eigen couleur locale ontwikkeld door accenten te leggen ter aanvulling van het landelijk profiel. Vertrekpunt daarbij is de visie van de opleiding op de communicatieprofessional van de toekomst als generalist en 'verbindende opinie- en gedragsbeïnvloeder. Het panel herkent de elementen die tot de couleur locale behoren en vindt deze passend voor het regionale werkveld. Veel lof heeft het panel voor de samenwerking met werkveld. Die samenwerking draagt bij aan een passende invulling van de beoogde leerresultaten.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel vindt dat de opleiding er goed in geslaagd is om een praktijkgericht curriculum te ontwerpen. Het curriculum is in de eerste twee jaar onderverdeeld in acht thematische blokken, waarin studenten in opdracht van de beroepspraktijk werken aan verschillende communicatievraagstukken. In een aantal blokken werken studenten samen met CE-studenten aan gezamenlijke opdrachten, waardoor studenten zich goed kunnen voorbereiden op het werken in een multidisciplinaire werkpraktijk, met behoud van de eigen identiteit als communicatieprofessional. Het panel is enthousiast over de wijze waarop studenten Communicatie leren om de benodigde kennis en vaardigheden direct in de praktijk toe te passen. Onderzoeksvaardigheden komen in de verschillende blokken ruim aan bod. Studenten krijgen de gelegenheid om interculturele kennis en vaardigheden op te doen. Wel ziet het panel mogelijkheden tot uitbreiding. Ook zijn er mogelijkheden voor internationale ervaringen. Het panel heeft waardering voor de actieve inzet van de opleiding om studenten een minor te laten kiezen buiten de eigen hogeschool. Daardoor hebben studenten de kans om zich gedurende een semester in een specifieke richting te specialiseren naast het generalistische pakket aan kennis en vaardigheden dat hen op de HZ Communicatie wordt geboden. Andere specialisatiemogelijkheden zijn er in de keuze voor een meewerkstage en afstudeeropdracht. Het docententeam is enthousiast, deskundig en gericht op doorontwikkeling van het curriculum. Studenten zijn lovend over de kleinschaligheid van de opleiding en de betrokkenheid van docenten.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel vindt het systeem van toetsing dat HZ Communicatie heeft ontwikkeld voor het curriculum innovatief en goed passen bij het didactisch concept van de opleiding. De opleiding is er in geslaagd om een mooie balans tussen formatieve en summatieve toetsing tot stand te brengen, waarbij de nadruk ligt op assessments. Het panel stelt vast dat de wijze van toetsing voldoet aan alle eisen die daar vanuit transparantie, betrouwbaarheid en validiteit aan gesteld

kunnen worden. Examinatoren passen consequent het vierogen-principe toe en houden regelmatig kallibratiesessies.

De kwaliteitsborging is zorgvuldig ingericht. Docenten zijn BKE-geschoold, of daar mee bezig. Gelet op de complexiteit van toetsing kan de opleiding overwegen om docenten te stimuleren ook SKE scholing te volgen. De examen- en toetscommissie houden goed de vinger aan de pols bij de kwaliteit van assessments, de wijze van beoordeling en de kwaliteit van de eindwerken.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

HZ Communicatie heeft het jaar voorafgaand aan de visitatie de afstudeereisen aan studenten bijgesteld. Gekozen is om het accent te verleggen van onderzoek met een advies naar beroepsproducten met onderzoek als onderbouwing. Daarmee ontwikkelen studenten producten die waardevol zijn voor hun opdrachtgevers.

In het studiejaar 2020-2021 studeren de eerste studenten af volgens het nieuwe profiel. De vijftien afstudeerdossiers die het panel heeft bestudeerd dateren allen van afgestudeerden die het 'oude' curriculum hebben doorlopen en op de 'oude' competenties van het vorige landelijk profiel afstuderen.

Het panel vindt het niveau van de afstudeerdossiers passend voor het hbo-bachelorniveau. Het panel onderschrijft de keuze van de opleiding om meer de focus op beroepsproducten te leggen bij de eindwerken. In dit afstudeerprogramma mag er wat betreft het panel bij de beoordeling meer aandacht uit gaan naar de brug tussen organisatiestrategie, communicatiestrategie, plannen en organiseren en vervolgens representeren.

Alumni lukt het om snel aan de slag te komen. Een aantal gaat aan de slag bij de organisatie waar zij stage gelopen hebben; anderen volgen een premaster om vervolgens door te studeren op een universitaire masteropleiding.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Karakteristiek van de opleiding	9
Basisgegevens opleiding	10
Beoordeling NVAO-standaarden	12
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	13
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	16
Standaard 3 Toetsing	23
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	26
Eindoordeel over de opleiding	28
Aanbevelingen	29
1. Bezoekprogramma	30
2. Bestudeerde documenten	31

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo- bacheloropleiding Communicatie van HZ University of Applied Sciences (verder aangeduid als HZ). Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van HZ en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2019 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 26 november 2019. Het visitatiepanel bestond uit:

De heer drs. J. H. van den Hoff (voorzitter, domeindeskundige)

De heer drs. E.R. Koning (domeindeskundige)

De heer J. Veen MA (domeindeskundige)

Mevrouw J.E.L. Hunter (student-lid)

Mevrouw C.M.F. Bomhof MOC trad op als auditor van het panel.

De opleiding Communicatie HZ is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Communicatie Groep 3. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een fraai vormgegeven zelfevaluatie, getiteld Roadmap to Utopia, en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze vijftien dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering, opleidingsvarianten en studieroutes.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Ter voorbereiding op de visitatie is er een vooroverleg geweest. In dit overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezokedag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de

voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezochtdag om (inloopspreekuur). Daarvan is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, dat is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, februari 2020

Panelvoorzitter

Auditor

De heer drs. J. H. van den Hoff

Mevrouw C.M.F. Bomhof MOC

Karakteristiek van de opleiding

De opleiding HZ Communicatie is een relatief kleine opleiding in een relatief kleine hogeschool. Van de 4.700 ingeschreven HZ-studenten studeren 110 studenten Communicatie. De opleiding richt op reguliere voltijdstudenten uit de regio Zeeland. Per jaar stromen 30 studenten in; het aantal daalt vanwege de demografische ontwikkelingen in Zeeland.

Samen met de HZ- opleiding Commerciële Economie (verder CE) werkt HZ Communicatie in toenemende mate organisatorisch en onderwijsinhoudelijk samen. Studenten van beide opleidingen voeren gemeenschappelijke opdrachten uit. Docenten zijn actief op beide opleidingen.

In 2017-2018 heeft de opleiding haar curriculum vernieuwd vooruitlopend op het nieuwe competentieprofiel van het Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen (LOCO), Het zogenaamde landelijk kwalificatiemodel dat in 2018 is vastgesteld. Ten tijde van de visitatie werkten de eerste drie leerjaren conform het nieuwe curriculum. In het studiejaar 2020-2021 studeren de eerste studenten met het nieuwe competentieprofiel af.

De vorige visitatie vond plaats in 2012 en 2014. Het toenmalige visitatiepanel vond in 2012 de opleiding te weinig gericht op strategische aspecten van communicatie. Ook gaf het panel de opleiding als aanbeveling om zo snel mogelijk het curriculum te herontwikkelen op basis van het toen nieuwe LOCO-competentieprofiel uit 2010 en de opleiding kwalitatief te versterken door onder meer een helder beroeps- en opleidingsprofiel op te stellen, docenten te professionaliseren, meer aandacht te besteden aan theorie en de onderzoekslijn te verstevigen. Omdat de eindwerken ten tijde van de visitatie in 2012 niet aan het gewenste niveau voldeden, heeft het panel de opleiding in 2013 opnieuw bezocht. Daar bleek dat de opleiding voortvarend werk had gemaakt van de bovengenoemde aanbevelingen en tevens de eindwerken op een voldoende bachelorniveau had weten te brengen. Het visitatiepanel uit 2013 was daar tevreden over en raadde de opleiding aan om door te gaan met de ingezette ontwikkeling.

Het huidige panel heeft tijdens de visitatie beoordeeld op welke wijze de aanbevelingen zijn opgevolgd. Het panel ziet dat de opleiding daar adequaat mee is omgegaan. Wel vindt het panel dat ook nu bij de eindwerken de strategische onderwerpen meer geëxpliciteerd mogen worden (zie verder standaard 4).

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in CROHO	B. Communicatie
Oriëntatie en niveau	Hbo Bachelor
Graad	BA
Aantal studiepunten	240
Afstudeerspecialisaties	geen
Locatie	Vlissingen
Onderwijstaal	Nederlands
Variant	voltijd
Registratie nummer in CROHO	34405

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

HZ Communicatie leidt studenten tot generalisten in communicatie. De opleiding leidt studenten op volgens het LOCO-kwalificatieprofiel dat in 2019 officieel is vastgesteld. De hiervan afgeleide beoogde leerresultaten bevinden zich op het NLQF 6-niveau en voldoen qua niveau aan wat nationaal en internationaal geëist wordt van het hbo-bachelorniveau. De opleiding heeft een eigen couleur locale ontwikkeld door accenten te leggen ter aanvulling van het landelijk profiel. Vertrekpunt daarbij is de visie van de opleiding op de communicatieprofessional van de toekomst als generalist en 'verbindende opinie- en gedragsbeïnvloeder'. Het panel vindt deze couleur locale passend voor het regionale werkveld. Veel lof heeft het panel voor de samenwerking met werkveld. Die samenwerking draagt bij aan een passende invulling van de beoogde leerresultaten.

Onderbouwing

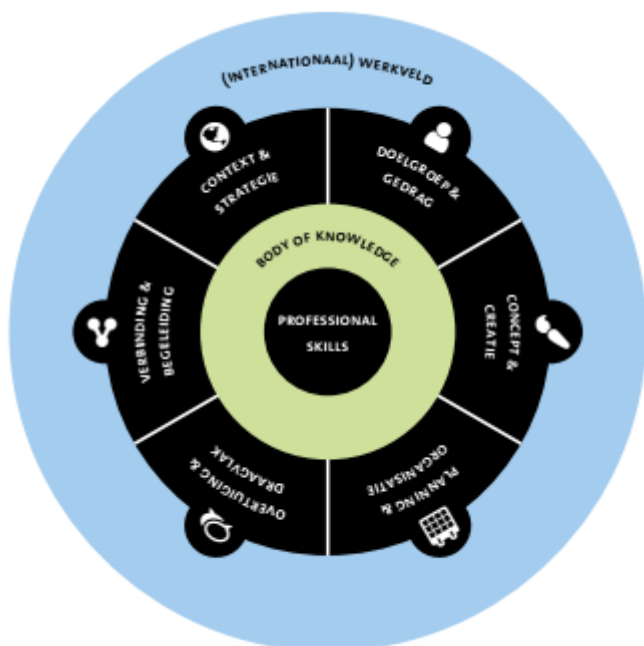
Beroepsbeeld

Het panel stelt vast dat HZ Communicatie ervoor kiest om veelzijdige communicatieprofessionals op te leiden die hun weg kunnen vinden in diverse functies en zich daar kunnen ontwikkelen tot professionals in opinie- en gedragsbeïnvloeding, die verbindingen creëren tussen stakeholders van een organisatie. Of zoals de opleiding het verwoordt in de opleidingsvisie: de communicatieprofessional die de opleiding heeft gevolgd bij Communicatie verbindt als spin in het web interne en externe doelgroepen en opereert in multidisciplinaire teams om op creatieve wijze impactvolle communicatie te creëren, gebaseerd op sociaalpsychologische en organisatorische inzichten uit onderzoek naar kennis, houding en gedrag.

Deze keuze is ingegeven door de praktijk in de regio. Veel voornamelijk communicatiestudenten komen veelal op kleine communicatie-afdelingen aan het werk in veelal in Zeeland of West-Brabant. Het panel vindt dat de opleiding met het door haar ontwikkelde beroepsbeeld goed inspeelt op de behoefte van het werkveld in de regio. Werkveld en alumni zijn blij met de generalistische insteek van de opleiding en vinden deze goed aansluiten bij de vragen in de praktijk.

Aansluiting op LOCO-kwalificatieprofiel 2019

De opleiding sluit in haar beoogde leerresultaten aan bij het LOCO-kwalificatieprofiel uit 2019. Dit profiel is opgebouwd uit zes kerngebieden waarbinnen de communicatieprofessional zijn werk doet. De zes kerngebieden zijn (1) context en strategie, (2) doelgroep en gedrag, (3) concept en creatie, (4) planning en organisatie, (5) overtuiging en draagvlak en (6) verbinding en begeleiding.

Om deze kerngebieden te kunnen bedienen moet de communicatieprofessional over kennis (Body of Knowledge) en een set professional skills beschikken.

In de Body of Knowledge is kennis opgenomen over (1) corporate communicatie, (2) marketingcommunicatie, (3) media en concepting, (4) onderzoek, (5) accountability en (6) taal.

De professional skills bestaan uit (1) onderzoekend vermogen, (2) innovatiekracht, (3) samenwerken, (4) reflectief vermogen, (5) empathisch vermogen (6) ethisch besef en (7) wendbaarheid.

De opleiding heeft de LOCO-kwalificaties uitgewerkt in beoogde leerresultaten in de vorm van leertaken per kerngebied op drie beheersingniveaus. De beheersingniveaus lopen op in complexiteit en mate van zelfstandigheid. De beoogde leerresultaten op het hoogste niveau komen overeen met het NLQF-niveau 6 en komen tegemoet aan de eisen die vanuit de Dublin descriptoren aan het bachelorniveau worden gesteld. Het panel stelt vast dat de beoogde leerresultaten daarmee voldoen aan de nationale en internationale eisen die gesteld mogen worden aan het hbo-bachelorniveau.

Wel vindt het panel dat de gekozen beheersingniveaus verrijkt kunnen worden, door naast complexiteit en zelfstandigheid ook de algemene communicatie en ontwikkelcompetenties uit het Logeion¹ Beroepsniveau profiel te betrekken zoals organisatiesensitiviteit en empathisch vermogen. Het panel geeft de opleiding de overweging mee om bij de doorontwikkeling van de leertaken te onderzoeken in hoeverre deze elementen daarin kunnen worden ingepast en bij het beschrijven van het eindniveau een expliciete koppeling naar de Logeion niveaus uit het Beroepsniveau profiel te maken.

¹ Logeion is de Nederlandse beroepsorganisatie van Communicatieprofessionals

Couleur locale

Het LOCO-kwalificatieprofiel biedt opleidingen de ruimte om een eigen couleur locale mee te geven aan de inhoudelijke profilering.

Vanuit haar visie op het beroep kiest Communicatie HZ voor vijf accenten in haar opleidingsprofiel : (1) opinie- en gedragsbeïnvloeding, (2) verbinden, (3) onderzoekend vermogen, (4) wendbaarheid en (5) samenwerken. Het panel herkent de accenten in het onderwijsprogramma en vindt deze goed passen bij het gekozen generalistische beroepsprofiel.

Communicatie HZ sluit inhoudelijk aan bij de profielkeuze die HZ-breed is gemaakt voor het thema Duurzame Dynamische Delta. HZ onderkent hierin drie expertisedomeinen: water, energie en vitaliteit. Het panel ziet deze keuze terug in de ambities, die HZ Communicatie heeft ontwikkeld voor de toekomst. Eén ervan is dat in 2022 het samenwerken aan multidisciplinaire teams rond water, energie en vitaliteit bijdraagt aan de toekomstbestendigheid van de opleiding. Een andere doelstelling betreft het samenwerken aan real life casuïstiek in multidisciplinaire teams met studenten uit het technische en maatschappelijke domein. De opleiding was ten tijde van de visitatie concreet bezig om de samenwerking met andere opleidingen in deze domeinen te verstevigen om gezamenlijk met de daaraan verbonden lectoraten onderzoeksopdrachten te verwerven waaraan studenten kunnen participeren.

Het panel vindt de inhoudelijke keuze goed passen bij de regio. Het panel vindt de initiatieven die de opleiding daarvoor ontwikkelt veelbelovend en waardevol en moedigt de opleiding aan deze verder uit te werken.

Zoals vermeld in de Schets van de opleiding werkt HZ Communicatie nauw samen met de opleiding CE en werken studenten Communicatie in multidisciplinaire teams samen met studenten CE. In de opleidingsvisie verantwoordt de opleiding deze keuze omdat samenwerking meerwaarde oplevert voor zich ontwikkelende communicatieprofessionals omdat zij leren om commerciële vraagstukken te kijken en de impact op het economisch vlak mee te nemen als indicatie van succes. Ook vormt het samenwerken in multidisciplinaire teams met studenten een goede voorbereiding op de beroepspraktijk, omdat studenten communicatie ook daar met CE-opleide professionals zullen samenwerken. De opleiding Communicatie wil in 2022 studenten de mogelijkheid bieden om met een jaar extra studie, op beide opleidingen te kunnen afstuderen.

Het panel vindt dit een goede keuze, mits de eigenheid van het communicatievak maar geborgd is. Het panel ziet dat de HZ Communicatie daar in de huidige opzet goed in slaagt (zie ook standaard 2).

Samenwerking met beroepenveld

Communicatie HZ heeft het regionaal beroepenveld nauw betrokken bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum en de keuze voor de couleur locale.

De opleiding spreekt het beroepenveld twee keer per jaar via de beroepenveldcommissie maar ook via frequente contacten bij de inbreng -en soms ook beoordeling- van real life casuïstiek, excursies, stagebezoeken, gastcolleges en afstudeerjury's.

Het panel vindt dat de opleiding een waardevolle samenwerking met het beroepenveld heeft ontwikkeld, die bijdraagt aan zowel een passende invulling van de eigen couleur locale als aan de actualiteit van het curriculum.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel vindt dat de opleiding er goed in geslaagd is om een praktijkgericht curriculum te ontwerpen. Het panel is enthousiast over de wijze waarop studenten Communicatie leren om de benodigde kennis en vaardigheden direct in de praktijk toe te passen. Onderzoeksvaardigheden komen in de verschillende blokken ruim aan bod. Internationalisering is adequaat in het curriculum ingebed. Studenten krijgen de kans om zich gedurende een semester in een specifieke richting te specialiseren via een minor naast het generalistische pakket aan kennis en vaardigheden dat hen op de HZ Communicatie wordt geboden. Andere specialisatiemogelijkheden zijn er in de keuze voor een meewerkstage en afstudeeropdracht. Het docententeam is enthousiast, deskundig en gericht op doorontwikkeling van het curriculum. Studenten zijn lovend over de kleinschaligheid van de opleiding en de betrokkenheid van docenten.

Onderbouwing

Opzet programma

Op het moment van visiteren, waren jaar 1 t/m 3 van het nieuwe curriculum geïmplementeerd en studeerden de laatste studenten uit het 'oude' curriculum volgens het daarbij behorende afstudeerprogramma af (zie ook standaard 4)

Het 'nieuwe' curriculum kent in de eerste twee jaar een opbouw in thematische blokken van tien weken, waarin studenten in opdracht van de beroepspraktijk werken aan verschillende communicatievraagstukken.

Jaar	Thema blok	Thema blok	Thema blok	Thema blok
1. propedeuse	Blok 1: Basics of communication	Blok 2: neurUX	Blok 3: Marketing Communication	Blok 4: Online marketing & creation
2	Blok 5: Student Company & Communications skills 1	Blok 6: Student Company & Communication Skills 2	Blok 7: Imagineering	Blok 8\ Dealing with the public

In jaar 3 lopen studenten een meewerkstage en volgen zijn een minor. In het laatste jaar werken studenten in het eerste semester via een simulatiegame aan reputatiemanagement en trendwatching & accountability. Ook bereiden studenten in dit semester het onderzoek van het

tweede semester voor. De afstudeerfase bestaat uit het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een beroepsproduct.

In de laatste twee jaar hebben studenten de kans om zich met de keuzen voor een minor, werkstage en afstudeeropdracht te specialiseren. Het panel vindt het sterk dat de opleiding studenten stimuleert om een minor buiten de eigen hogeschool te volgen, om daarmee hun blik op hun vak te vergroten.

Praktijkgerichte opzet

Het panel ziet dat de opleiding erin geslaagd is om een praktijkgericht curriculum te ontwerpen, waarin in ieder blok een praktijkcasus centraal staat. Daarbij komen verschillende contexten en verschillende beroepsproducten aan bod. In het eerste blok werken studenten voor een opdrachtgever uit de non-profitsector (Fitfabriek uit Bergen op Zoom) aan offline communicatiemiddelen zoals een flyer. In blok 5 en 6 (Communication Skills) zetten studenten een eigen onderneming op (Student Company NL), waarbij niet alleen ondernemersvaardigheden maar ook alle communicatieve onderwerpen aan bod komen, zoals huisstijl ontwikkelen, branding, media and content en stakeholdermanagement. In blok 2 NeurUX maken studenten deel uit van een onderzoeks- en salesorganisatie. Studenten moeten klanten zien te werven, voor user experience testen voor websites, waarbij klanten informatie krijgen over het zoek- en kijkgedrag van websitebezoekers.

Het werkveld is nauw betrokken bij de invulling van de blokken, in de vorm van gastcolleges, als opdrachtgever en bij het leveren van casuïstiek.

Het panel is enthousiast over de praktijkgerichte wijze waarop het curriculum is ingericht. Studenten komen vanaf de eerste dag met de communicatiepraktijk in aanraking en leren goed het vak kennen. De studenten die het panel heeft gesproken, vinden deze wijze van opleiden motiverend. Bij de studentcompany bijvoorbeeld is er een hoge motivatie om de onderneming te laten slagen.

Gunstige uitval- en rendementeffecten

De opleiding vindt het belangrijk dat studenten die beginnen te studeren een goede blik ontwikkelen om hun toekomstige beroep. Het panel vindt dat de opleiding daar goed in slaagt met de opzet van dit programma. Als zich uitval van studenten voordoet, is dat meestal tijdens of na het eerste blok, maar zelden later. Studenten haken in of na het eerste blok af omdat het vak toch niet aan hun verwachtingen voldoet of het niveau anders is dan ingeschat. Het aantal negatief bindende studieadviezen is gering en gedaald van zes in het studiejaar 2015-2016 (oude curriculum) naar één in het studiejaar 2018-2019. Het panel complimenteert de opleiding met deze resultaten, als gevolg van de vernieuwde opzet van het programma.

Multidisciplinair opleiden

Een aantal blokken volgen studenten Communicatie samen met CE-studenten. Een voorbeeld daarvan is blok 3 (marketing communication), waarin studenten van de twee opleidingen met elkaar werken aan een marketingcommunicatiecampagne. Daarbij werken studenten aan opdrachten passend bij hun vak: CE-studenten werken aan een distributieplan, terwijl studenten Communicatie met crisiscommunicatie moeten inspelen op tegenvallers. Ook bij de blokken gericht op de ontwikkeling van Student Company NL, werken studenten uit de twee opleidingen nauw samen.

Het panel hoort enthousiaste verhalen van studenten over de samenwerking met CE. Communicatiestudenten merken dat CE-studenten met een ander perspectief naar vraagstukken kijken, dan het perspectief waarmee zij op de opleiding Communicatie worden opgeleid. Studenten Communicatie worden zich daardoor bewust van hun bijdrage aan bijvoorbeeld de strategie van organisatie. Het verschil in perspectief maakt de samenwerking wel eens lastig, maar ook leerzaam en daarmee een goede voorbereiding op de praktijk.

Het panel vindt de samenwerking met CE een waardevolle aanvulling op het curriculum en is daar positief over. Studenten kunnen zich goed voorbereiden op het werken in een multidisciplinaire werkpraktijk, met behoud van de eigen identiteit als communicatieprofessional. Het panel heeft daarbij vernomen dat de opleiding Communicatie in de nabije toekomst haar multidisciplinaire samenwerking in het vierde jaar wil uitbreiden met de opleidingen uit de domeinen Techniek en Gezondheid. Het panel vindt dat een goede ontwikkeling.

Inhoud programma

Kennis en beroepsvaardigheden

In het nieuwe curriculum is gekozen voor een themagerichte benadering en is de vakgerichte benadering los gelaten. In het nieuwe curriculum staan beroepssituaties centraal. Het panel ziet dat de daarvoor benodigde kennis en vaardigheden daarbij passend worden aangeboden: zowel op inhoud als op niveau.

HZ Communicatie heeft vier leerlijnen in het curriculum gevlochten, waarbij is vastgelegd welke kennis en vaardigheden op welk niveau binnen de verschillende blokken aan bod komen. De opleiding maakt daarbij onderscheid tussen de leerlijnen onderzoekend vermogen, taalvaardigheid, gedragsbeïnvloeding en persoonlijke ontwikkeling en ondernemerschap. De niveaus lopen op in complexiteit en zelfsturing. In het eerste blok bijvoorbeeld werken studenten aan een voorgeschreven theorie en vooraf gedefinieerd type onderzoek. In het laatste blok ontwikkelen studenten een beleidsadvies op basis van door hen gekozen theorieën. Het panel heeft de leerlijnen bestudeerd en stelt vast dat alle benodigde kennis en vaardigheden helder in het leerlijnenmodel zijn verwoord en daarmee in het curriculum zijn geborgd. Wel vraagt het panel nog aandacht voor strategische onderwerpen en dan vooral de relatie tussen organisatiestrategie en communicatiestrategie. Het panel hoort uit gesprekken dat deze relatie aan bod komt in de onderwijsblokken. Het panel zou deze relatie graag meer geëxpliciteerd willen zien in bijvoorbeeld de wijze waarop studenten werken aan communicatievraagstukken en beroepsproducten.

In de Uitvoeringsregeling OER 2019-2020 is de inhoud en de toetsing van de onderwijsblokken beschreven. Het panel ziet dat daarbij een directe koppeling is gemaakt met de beoogde leerresultaten conform het LOCO-kwalificatieprofiel van 2019. In een specifieke competentiematrix is eveneens beschreven hoe de opleiding systematisch werkt aan competentieontwikkeling in de zes kerngebieden van het LOCO-profiel. Op basis van deze overzichten stelt het panel vast dat alle onderdelen van de landelijk afgesproken BoKS goed geborgd zijn in het curriculum.

Voorbeelden van kennisonderdelen zijn kennis over sociologie, neuromarketing, reclame en psychologie, principes van SEO, massamedia en reputatiemanagement. Voorbeelden van

beroepsvaardigheden zijn schrijfvaardigheden, samenwerken aan webteksten en advertenties pitchten, woordvoering, coaching en ondernemersvaardigheden.

Het panel heeft met alumni en studenten gesproken over de kennis en vaardigheden die hen wordt aangeboden in het curriculum. Over het algemeen zijn studenten tevreden over de geboden kennis en vaardigheden. Er zijn wensen om nog wat praktische kennis en vaardigheden aan te leren, zoals meer kennis van het grafische- en audiovisuele vak om mediaontwerpers te kunnen aansturen, leren debatteren en meer verdieping in social media en de achtergrond ervan. Het panel geeft de opleiding de overweging mee om creatief met deze wensen om te gaan en te bekijken of deze wensen gehonoreerd kunnen worden. Wellicht biedt de samenwerking met CE én de nauwe banden met het beroepenveld mogelijkheden om een Audiovisueel/graphic lab onderdeel van de opleiding te laten zijn. Ook zou de opleiding kunnen overwegen om op dit onderdeel samenwerking te zoeken met een mbo.

Onderzoeksvaardigheden

HZ Communicatie stelt in haar Opleidingsvisie in navolging van de beroepsvereniging Logeion vast dat communicatieprofessionals over een sterk ontwikkeld analytisch vermogen moeten beschikken. Steeds meer berust professionele communicatie op data-analyse en moeten professionals met onderzoek kunnen vaststellen of de kwaliteit en effectiviteit van de ingezette communicatie voldoet aan de verwachtingen. De opleiding besteedt dan ook veel aandacht aan de ontwikkeling van onderzoekend vermogen van studenten: een kritische onderzoekende houding waarbij studenten geleerd wordt om onderzoek te doen ten behoeve van de ontwikkeling en uitvoering van communicatie-activiteiten. Het panel onderschrijft deze visie op de ontwikkeling van onderzoekend vermogen en vindt deze relevant voor de toekomstige beroepspraktijk van studenten Communicatie.

Het panel stelt vast dat de ontwikkeling van het onderzoekend vermogen via de leerlijn onderzoekend vermogen goed is ingebed; van blok 1 jaar 1 tot en met het eindniveau. Studenten leren werken met kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden, doen markt- en webonderzoek en voeren uiteindelijk in jaar vier zelfstandig een onderzoek uit in een complexe situatie. Het onderzoek dat studenten in de verschillende blokken doen, is rechtstreeks gekoppeld aan het beroepsproduct waaraan zij werken en variëren van relatief eenvoudig tot complex. Studenten zijn tevreden over de invulling van deze leerlijn en vinden dat ze goed worden begeleid in het doen van onderzoek en de verschillende methodieken die zij kunnen toepassen.

Het panel vindt dat de opleiding zorgvuldig om gaat met de ontwikkeling van het onderzoekend vermogen van studenten. Het vindt de consequente koppeling van onderzoek aan een te ontwikkelen beroepsproduct een goede keuze omdat studenten zo onderzoek als een vanzelfsprekend onderdeel van hun werk leren toe te passen.

Internationalisering

HZ Communicatie vindt het belangrijk dat studenten Communicatie internationale competenties ontwikkelen, omdat de context waarbinnen studenten (komen te) werken steeds internationaler wordt. Studenten kunnen internationale competenties ontwikkelen door het verplicht volgen van Business English om zo effectief te kunnen communiceren in het Engels. Naast Nederlandstalige literatuur biedt de opleiding ook internationale literatuur aan om zo een breder perspectief op het vakgebied te bieden. Studenten kunnen verder eens per jaar mee met een buitenlandse

studiereis. Tijdens deze reis zijn er ontmoetingen met internationale communicatieprofessionals georganiseerd. Tot slot stimuleert de opleiding studenten om stage in het buitenland te lopen of om een minor te volgen op een buitenlandse universiteit.

Nu maakt nog zo'n 20 procent van de studenten gebruik van de mogelijkheid om een buitenlandervaring op te doen. De opleiding wil dat percentage graag verhogen tot 50 procent. Het panel is het daarmee eens.

Het panel hoort van studenten dat zij het niet heel erg belangrijk vinden om een internationale ervaring op te doen, maar dat de opleiding hen daartoe wel stimuleert. Studenten die daarvoor gekozen hebben, zijn daar heel blij mee. Zij vinden het een hele leerzame ervaring die veel heeft bijgedragen aan hun persoonlijke en professionele ontwikkeling. Ook de buitenlandse reizen worden zeer op prijs gesteld. Studenten hebben enthousiaste verhalen over reizen naar Lissabon, Boedapest en Sevilla en de leerzame excursies die waren georganiseerd naar andere hogescholen en werkveldcontacten ter plaatse. Ook interculturele dimensies komen in het curriculum aan bod.

Het panel vindt het belangrijk dat studenten ervaringen op doen in een internationale context. De aandacht die HZ Communicatie daar thans aan besteedt is adequaat. Het panel vindt wel dat de internationale en interculturele aspecten van het communicatievak steviger in het curriculum mogen worden ingebed, gelet op de groeiende internationale en interculturele context waarin communicatieprofessionals werken.

Vormgeving van het programma

Didactisch concept

Het onderwijsprogramma is gebaseerd op de HZ-brede visie gericht op Student- en Procesgericht Onderwijs (SPO). Het panel heeft deze visie bestudeerd in de documenten Opleidingsvisie Communicatie en De Blauwdruk project onderwijsinnovatie.

Het panel ziet dat SPO berust op drie pijlers:

- Het creëren van authentieke beroepssituaties, zichtbaar in de casuïstiek die het hart van ieder onderwijsblok vormt
- Het activeren tot samen leren, herkenbaar in de gezamenlijke aanpak van de communicatievraagstukken in de onderwijsblokken
- De ontwikkeling van studenten tot autonome professionals, waarbij studenten geleerd wordt om met een toenemende schaal van zelfregulering en regie zich kennis eigen te maken die nodig is om het communicatievraagstuk aan te pakken. In het eerste jaar met goed afgebakende vraagstukken en in het laatste jaar met het zelfstandig uitvoeren van complexe projecten.

Het panel herkent de pijlers van de SPO in het nieuwe curriculum en het daarbij behorende systeem van toetsing.

De Academie van Economie & Management waar HZ Communicatie samen met CE deel van uitmaakt, heeft het document De Blauwdruk opgesteld als basis voor de curriculumvernieuwing die op de diverse opleidingen zijn doorgevoerd. De Blauwdruk noemt daarbij principes als meer samenhang in het curriculum aanbrengen door thematische blokken en grotere onderwijseenheden, meer geïntegreerde toetsen (zie standaard 3) en het centraal stellen van

authentieke beroepssituaties. De principes uit de Blauwdruk sluiten goed aan bij de HZ breed ontwikkelde visie op SPO.

Het panel vindt dat de opleiding er goed in geslaagd is om het nieuwe curriculum in te richten op basis van het hierboven beschreven didactisch concept. Het heeft met alumni en studenten gesproken over de vernieuwing. Alumni vertelden dat het programma voorheen meer versnipperd was dan nu. Zij vinden de ingezette vernieuwing een goede verbetering. Huidige studenten vinden het programma met de authentieke beroepssituaties inspirerend en noemen de praktijkgerichtheid van het curriculum de kracht van de opleiding. De samenwerking met de praktijk is een goede voorbereiding op de toekomstige beroepspraktijk. Studenten hebben het gevoel van meerwaarde te kunnen zijn voor hun potentiële werkgevers, dankzij de bagage die zij bij HZ Communicatie hebben opgedaan.

Instream

De opleiding HZ Communicatie is toegankelijk voor studenten met een afgeronde havo-, vwo- en mbo-4 opleiding. De opleiding probeert de instroom te vergroten door samenwerking met mbo-instellingen in de regio. Vanuit de HZ is een programma ontwikkeld 'Oriëntatie op het hbo' gericht op mbo-studenten uit de regio. HZ Communicatie heeft daarin geparticipeerd.

Het panel stelt vast dat de instroom adequaat is georganiseerd. Het panel gunt de opleiding een stabiele instroom en vindt de initiatieven die vanuit HZ en opleidingen worden ontplooid om mbo-studenten te interesseren voor het hbo-onderwijs waardevol.

Begeleiding

Het panel vindt dat HZ Communicatie op een fraaie wijze haar studentbegeleiding heeft vormgegeven in de leerlijn Persoonlijke Ontwikkeling en Ondernemerschap. Onderdeel van deze leerlijn is het HZ-brede programma HZ Personality.

Studieloopbaancoaches besteden het eerste jaar aandacht aan leervaardigheden en de oriëntatie op het toekomstig beroep.

In de leerlijn Persoonlijke Ontwikkeling en Ondernemerschap komen verder onderwerpen als samenwerking, acquisitie, fundraising en beroepshouding aan bod. Het panel vindt dat deze leerlijn goed bijdraagt aan de professionele ontwikkeling van studenten.

HZ Personality richt zich op het stimuleren van houding en vaardigheden gericht op de persoonlijke ontwikkeling en persoonlijk leiderschap van studenten. HZ Personality werkt aanvullend op de beroepscompetenties passend bij de opleiding die studenten volgen. HZ Personality beslaat een totaal van 10 EC gedurende voor de gehele opleiding. Studenten worden gestimuleerd om initiatieven te ontplooiën binnen en buiten de HZ. Een van de mogelijkheden is deelname aan een buitenlandse studiereis.

Studenten maken een POP, die zij voorleggen aan hun studiecoach. Als deze akkoord gaat met de inhoud en de daarbij behorende activiteiten houden studenten een portfolio bij, waarin zij reflecteren op hun voortgang. De ontwikkeling in HZ Personality wordt getoetst met een assessment.

Het panel vindt de begeleiding van studenten in zowel hun studievoortgang als in hun persoonlijke en professionele ontwikkeling goed vormgegeven binnen de leerlijnen. Het heeft van studenten goede verhalen gehoord over de begeleiding, niet alleen van studiecoaches maar van het gehele docententeam. Docenten zijn goed bereikbaar, de contacten zijn laagdrempelig en

studenten voelen zich goed gehoord en gezien in hun persoonlijke ontwikkeling. Het panel is dan ook zeer positief over de begeleiding van studenten.

Docenten

Het panel heeft kennisgemaakt met een enthousiast en kundig docententeam met 8 fte. Docenten zijn generalist en daarmee in meerdere blokken inzetbaar. In de samenwerking met de opleiding CE vindt veel uitwisseling plaats. Docenten CE zijn betrokken bij onderwijsblokken Communicatie en vice versa. In totaal maken tien docenten uit van het docententeam dat deel uitmaakt van de cluster CE/Communicatie. Een docent van het team is gepromoveerd; acht docenten hebben een master- of doctorandustitel en een alumnus van de opleiding wordt ingezet als praktijkdocent. Docenten hebben goede contacten in het werkveld en onderhouden actief contacten met alumni. Op deze wijze blijven docenten alert op de ontwikkelingen in het werkveld. Ook kunnen zij een beroep doen op werkveldvertegenwoordigers voor casuïstiek en gastcolleges. De docent-studentratio was ten tijde van de visitatie 1 op 25. De opleiding wordt ondersteund door een onderwijskundig adviseur bij de doorontwikkeling van het curriculum.

Studenten vinden docenten inspirerend. De contacten zijn goed en betrokken. De begeleiding is goed, zowel op het persoonlijk vlak als bij de uitvoering van de verschillende opdrachten. Het panel hoort van het team dat er een grote betrokkenheid is bij de vernieuwing van het curriculum. Docenten zijn gepassioneerd, verantwoordelijkheden zijn goed gedeeld en dat zorgt ervoor dat een team met een relatief beperkte omvang toch goed in staat is om een majeure curriculumvernieuwing door te voeren. Het panel heeft daar bewondering voor. Het panel vindt het verstandig dat het team daarbij op onderwijskundig gebied is ondersteund. Dat ziet het panel ook terug in de doordachte en onderbouwde curriculumopbouw en toetsingsstrategie.

Voorzieningen

HZ Communicatie is gevestigd in Vlissingen. De opleiding heeft een eigen Av-studie en een NeurUX-lab. Dit lab stelt studenten in staat om user experience naar websites te doen. De opleiding maakt verder gebruik van HZ-Learn: een eigen online leeromgeving, die het mogelijk maakt om samen te leren. Het panel vindt de voorzieningen van de opleiding op orde. Het geeft de opleiding de suggestie mee om niet aanwezige voorzieningen, zoals grafische of audiovisuele voorzieningen, op te vangen door samenwerking met het beroepenveld.

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel concludeert dat HZ Communicatie een fraai systeem van toetsing heeft ontwikkeld, innovatief en met een goede balans tussen formatief en summatief toetsen, dat goed past bij het didactisch ontwerp van de opleiding. Het panel stelt vast dat de wijze van toetsing voldoet aan alle eisen die daar vanuit transparantie, betrouwbaarheid en validiteit aan gesteld kunnen worden. De beoordeling is zorgvuldig op basis van criteria die zijn afgeleid van leertaken en de beoogde leerresultaten. Examinatoren passen consequent het vierogen-principe toe en houden regelmatig kallibratiesessies.

De kwaliteitsborging is zorgvuldig ingericht. Docenten zijn BKE-geschoold, of daar mee bezig. De examen- en toetscommissie houden goed de vinger aan de pols bij de kwaliteit van assessments, de wijze van beoordeling en de kwaliteit van de eindwerken. Gezien de innovatieve en uitdagende keuze voor toetsing, verdient het aanbeveling om de kwalificaties nog verder te bevorderen door bijvoorbeeld de scholing van docenten in SKE te stimuleren. We zien verder terug dat het team zich goed laat adviseren door onderwijskundigen.

Onderbouwing

Systemeem van toetsing

In de Opleidingsvisie schrijft de HZ Communicatie dat gekozen is voor een ander model van toetsen bij de introductie van het nieuwe curriculum: in plaats van alleen achteraf toetsen kiest de opleiding nu voor een systeem van toetsing als lopend onderdeel van het onderwijs.

Het systeem van toetsing van HZ Communicatie berust op het toetsbeleid dat HZ-breed van toepassing is. In dit toetsbeleid stelt HZ nadrukkelijk de leerfunctie van toetsen en beoordelen centraal. Het panel stelt vast dat het systeem van toetsing dat de opleiding hanteert daar een adequate vertaling van is.

Zoals beschreven in standaard 2 is het curriculum opgebouwd uit blokken van tien weken, waarin studenten werken aan beroepstaken. De relevante uitkomsten van die beroepstaken – beroepsproducten en beroepstaken – bepalen het toetsprogramma van de opleiding.

Het toetsprogramma bestaat uit een reeks formatieve toetsen die samen leiden tot een summatieve beoordeling in de vorm van een assessment aan het einde van ieder onderwijsblok. Tijdens de onderwijsblokken zijn er diverse feedbackmomenten van collega-studenten, docenten en werkveld. De summatieve toetsing gaat om de verwerking van alle feedback op het proces en de beroepsproducten. Iedere student krijgt een eigen individueel assessment en wordt dan ook individueel beoordeeld. De opleiding heeft de kennistoetsen formatief vormgegeven. Als deze toetsing hiaten in de kennisontwikkeling laat zien, dan komen meer kennisvragen in het assessment aan bod.

In de Uitvoeringsregeling OER HZ is per onderwijs blok beschreven welke toetsvorm gehanteerd wordt, wat het onderwerp van toetsing is en hoeveel studiepunten deze toetsen opleveren. Het panel constateert dat het systeem van toetsing alle beoogde leerresultaten dekt.

In het Toetsplan 2019-2020 is het systeem van toetsen verder uitgewerkt. Het panel stelt vast dat het systeem van toetsing en de daarin gehanteerde toetsen een appel doen op alle vier niveaus van Miller: van 'weten' tot 'tonen' en 'doen'. De opleiding maakt daarbij gebruik van verschillende vormen van toetsing, zoals kennistoetsen, essaytoetsen, projectopdrachten en verschillende vormen van assessments. De summatieve assessment toetsen op de niveaus 'tonen' en 'doen'. Het panel waardeert het toetsen op de verschillende niveaus van Miller.

In De Blauwdruk en het document Toetsplan staat omschreven op welke wijze het assessment wordt ingevuld. Per onderwijsblok wordt een matrijs opgesteld. De matrijs geeft aan welke onderdelen in het assessment aan bod komen en welke weging aan de verschillende onderdelen wordt toegekend. Examinatoren stellen gezamenlijk vragenlijsten op als voorbereiding van het assessment. De vragenlijst wordt steeds vernieuwd. Het panel vindt de assessments zorgvuldig ontwikkeld.

Er is een herkansing mogelijk, direct na het assessment. Dat voorkomt dat studenten achterstand oplopen. Het panel vindt dat een goede werkwijze.

De meeste studenten vinden de summatieve assessments een fijne manier van toetsen. Assessments stellen hen goed in staat om keuzes die tot het beroepsproduct hebben geleid, goed toe te lichten. Individuele assessments beperken ook de mogelijkheid tot meeliftgedrag. Sommige studenten moeten wennen aan het systeem van toetsen, vooral in het eerste jaar. Om hen goed voor te bereiden organiseert de opleiding oefenassessments. Ook zijn er handleidingen opgesteld voor assessments zodat studenten zich goed kunnen voorbereiden.

Het panel vindt dat de opleiding goede mogelijkheden biedt aan studenten om zich op de toetsing voor te bereiden.

Docenten zijn eveneens tevreden over deze wijze van toetsing. Zij vinden dat zij een beter beeld hebben gekregen op de kwaliteit van de studenten en de ontwikkeling die zij doormaken.

Beoordeling

De beoordeling van de assessments vindt plaats aan de hand van een beoordelingsprotocol met criteria die zijn afgeleid van de te toetsen leerdoelen.

De docenten die verantwoordelijk zijn voor een onderwijsblok ontwikkelen samen een toetsmatrijs, vragenlijsten en beoordelingscriteria, daarbij ondersteund door een onderwijskundige. Bij de summatieve assessments en de beoordeling van beroepsproducten zijn altijd twee docenten betrokken, in afwisselende duo-bezettingen.

Het panel vindt dat de opleiding zorgvuldig met de beoordeling van assessments omgaat, zodat het assessment op een valide en betrouwbare wijze de ontwikkeling van studenten toetst en volgt.

Beoordeling afstuderen

In de afstudeerfase leveren studenten twee eindwerken af: een afstudeeronderzoek en een daaruit voortkomend beroepsproduct (zie ook standaard 4). De beoordeling hiervan vindt plaats

door een afstudeerjury met twee examinatoren van de opleiding en twee externe juryleden uit het werkveld met een adviserende rol. Daarbij maken de examinatoren gebruik van een beoordelingsformulier met rubrics. Beoordeling en begeleiding zijn gescheiden. Om tot een valide beoordeling te komen vinden er regelmatig kallibratiebijeenkomsten plaats. Bij twijfel wordt een derde onafhankelijke examinerator betrokken.

Het panel vindt de beoordeling zorgvuldig en is enthousiast over de inzet van de deelname van werkveldpartners in de afstudeerjury. De expliciete betrokkenheid van het werkveld bij de beoordeling van het afstuderen is stimulerend voor de beroepsgerichtheid van de afstudeerwerken. Ook biedt deelname aan de vakjury het werkveld een helder beeld van de kwaliteit van de afgestudeerden en mogelijkheden om samen met de opleiding de beroepsgerichtheid van studenten verder door te ontwikkelen.

Het panel had moeite met de navolgbaarheid van de becijfering in de beoordeling, met name de vertaling van de waardering voldoende en goed bij verschillende rubrics naar een decimaal cijfer. De toetscommissie kwam bij een steekproef tot dezelfde vraag. Ten tijde van de visitatie nam de opleiding op basis van bevindingen van de toetscommissie maatregelen om de navolgbaarheid te vergroten. Het panel is daar positief over.

Kwaliteitsborging

Het panel ziet dat de kwaliteitsborging van toetsing bij verschillende betrokkenen is belegd. Allereerst bij de docenten. De helft van de docenten heeft een BKE-certificering; de andere helft is daar mee bezig. Docenten worden geschoold in het afnemen van assessments. Er vindt regelmatig onderling overleg plaats tussen docenten betrokken bij een onderwijsblok over de inhoud van de assessments en de wijze van beoordeling. Bij de beoordeling van assessments zijn altijd twee docenten betrokken in wisselende samenstelling. Het panel vindt dat de opleiding intern op deze wijze een mooi systeem van *checks and balances* heeft ontworpen dat werkt. Het vindt deze werkwijze zorgvuldig en bijdragen aan de kwaliteit van toetsing en beoordeling.

De HZ kent een centrale examen- en toetscommissie met per domein een deexamencommissie (DEX). De DEX wijst examinatoren aan en houdt toezicht op de kwaliteitsborging van het totale toetsproces tot aan het afstuderen. De toetscommissie controleert iedere periode steekproefsgewijs verschillende toetsaspecten.

Het panel heeft gezien dat DEX en toetscommissie zich actief bezighouden met de kwaliteit van de toetsing en beoordeling, zoals onder meer blijkt uit het onderzoek naar de wijze van beoordeling van het afstuderen. Beide commissies vervullen hun rol adequaat. Belangrijker is dat er binnen de gehele opleiding een stevig besef is verankerd dat de kwaliteit van toetsing een belangrijk onderdeel is van de kwaliteit van onderwijs. Daardoor is een stevige kwaliteitscultuur binnen de opleiding ontstaan.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

HZ Communicatie heeft het jaar voorafgaand aan de visitatie de afstudeereisen aan studenten bijgesteld. Gekozen is om het accent te verleggen van onderzoek met een advies naar beroepsproducten met onderzoek als onderbouwing. Daarmee ontwikkelen studenten producten die waardevol zijn voor hun opdrachtgevers.

De vijftien afstudeerdossiers die het panel heeft bestudeerd dateren allen van afgestudeerden die het 'oude' curriculum hebben doorlopen en op de 'oude' competenties van het vorige landelijk profiel afstuderen.

Het panel vindt het niveau van de afstudeerdossiers passend voor het hbo-bachelorniveau.

Alumni lukt het om snel aan de slag te komen. Een aantal gaat aan de slag bij de organisatie waar zij stage gelopen hebben; anderen volgen een premaster om vervolgens door te studeren op een universitaire masteropleiding.

Onderbouwing

Afstuderen bij HZ Communicatie

Ten tijde van de visitatie was de opleiding nog bezig om de inrichting van het afstudeerjaar voor het nieuwe curriculum vorm te geven.

Studenten uit het oude curriculum tonen hun competenties aan met een aantal vakken in het eerste semester in de Simulation Game (Siga), waarin studenten met real life casuïstiek aan de slag gaan op het gebied van Reputatiemanagement, Trendontwikkeling en Accountability. Ook werken studenten alvast aan de voorbereiding van het afstudeeronderzoek in het tweede semester,

In het tweede semester werken studenten aan een afstudeeronderzoek en een beroepsproduct, waarin zij de competenties Analyseren & Onderzoeken en Creëren & Realiseren van het 'oude' LOCO-kwalificatieprofiel aantonen. Het aftoetsen van de eindkwalificaties met een beroepsproduct is recent ingevoerd. Tot het studiejaar '18 - '19 bestond het afstuderen alleen uit het doen van een onderzoek. Het panel vindt dat de opleiding met deze andere wijze van afstuderen beter aansluit bij de wensen van de beroepspraktijk en de ontwikkelingen binnen de hbo-sector rond het afstuderen. Wel vindt het panel jammer dat in de huidige wijze van afstuderen niet alle eindcompetenties even zwaar worden afgetoetst. Analyseren & Onderzoeken bijvoorbeeld weegt zwaarder dan Creëren & Realiseren. De competentie Plannen & Organiseren en Representeren worden wel beoordeeld in Siga maar minder expliciet dan de andere competenties.

Het panel heeft met de opleiding gesproken over het toekomstig afstuderen in het nieuwe curriculum. Duidelijk is dat de opleiding doorgaat met de combinatie afstudeeronderzoek en beroepsproduct als eindwerken. Het panel vindt dat een goede keuze. De opleiding denkt verder

aan een doorontwikkeling van Siga in het vierde jaar. Het panel vindt het belangrijk dat de toetsing van alle beoogde leerresultaten op een gelijke manier aan bod komen in de eindwerken. Ook zou het panel graag meer aandacht willen voor de beoordeling met aspecten van niveau 3 van het Beroepsniveau-profiel van Logeion (zie ook standaard 1).

Kwaliteit afstudeerproducten

Het panel heeft een selectie van vijftien eindwerken uit de jaren '17-'18 en '18-'19 bestudeerd. Van alle eindwerken kon het panel de voldoende beoordeling onderschrijven. Het panel stelt op basis daarvan vast dat HZ Communicatie er in slaagt om startbekwame Communicatieprofessionals op hbo-bachelorniveau af te leveren.

Het panel vond de onderwerpen over het algemeen passend bij de beroepspraktijk. Onderwerpen waren een onderzoek naar houding en gedrag van medewerkers van de gemeente Terneuzen, inclusief een implementatieplan voor een aanpak, de ontwikkeling van een kick-off event voor een Zeeuwse netwerkorganisatie en een verbeterplan van een intranetsysteem. De vormgeving en het taalgebruik in de eindwerken zijn professioneel. De opbouw is helder. Methodologisch gezien zijn er verbeteringen mogelijk bij een aantal eindwerken, vindt het panel. De verantwoording voor onderzoeksmethodieken moet explicieter; in de werken wordt vaak onvoldoende gemotiveerd waarom de keuze van dataverzameling of methodiek het beste aansluit bij de onderzoeksvraagstelling. Daartegenover staat dat de onderzoeksopzetten in de afstudeeronderzoeken breed genoeg zijn om tot een goed product te komen dat praktisch toepasbaar is. Het panel vindt dat positief. Aandacht vraagt het panel voor de relatie tussen organisatiestrategie, communicatiestrategie en de uiteindelijke keuze voor het in te zetten instrument. Het panel vindt dat deze link nadrukkelijker een plek mag krijgen in de verantwoording van het beroepsproduct.

Kwaliteit afgestudeerden

Het panel heeft met alumni en werkveldvertegenwoordigers gesproken over de kwaliteit van de opleiding en de wijze waarop die bijdraagt aan de kwaliteit van de afgestudeerden. Alumni kijken allen met plezier terug op de opleiding en vinden dat zij uitstekend zijn voorbereid op de beroepspraktijk. De brede opleiding biedt tal van mogelijkheden om aan de slag te gaan. Afgestudeerden zijn goed in staat om met hun opgedane kennis en vaardigheden van meerwaarde te zijn voor hun toekomstige werkgevers. Ook het werkveld is tevreden over de kwaliteit van de afgestudeerden. De kennis en vaardigheden die afgestudeerden meebrengen zijn van meerwaarde, bijvoorbeeld in onlinecommunicatie. Het werkveld ziet verder voordelen in de samenwerking met CE, omdat de nieuwe lichting afgestudeerden ook meer kennis hebben van de return on investment van de in te zetten communicatiemiddelen dan andere communicatieprofessionals.

Eindoordeel over de opleiding

	Naam opleiding/variant ed
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De opleiding HZ Communicatie voldoet op alle standaarden aan de basiskwaliteit van het beoordelingskader.

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis van de positieve kwaliteit over de vier standaarden komt het panel tot een positief eindoordeel over de opleiding als geheel.

Sterke punten zijn volgens het panel de praktijkgerichte invulling van het nieuwe curriculum, het fraaie systeem van toetsing en de samenwerking met Commerciële Economie. Het panel adviseert de opleiding om expliciet aandacht te schenken aan de relatie tussen organisatiestrategie en communicatiestrategie. Ook kan de internationalisering steviger worden vormgegeven. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Communicatie van Hogeschool Zeeland als **positief**.

Aanbevelingen

Het panel is over het algemeen zeer tevreden over de kwaliteit van de opleiding en heeft naast een beperkt aantal ontwikkelgerichte suggesties slechts twee hoofdaanbevelingen die de opleiding gericht zou moeten oppakken. De ontwikkelgerichte suggesties zijn te vinden in de tekst van het rapport en komen aan bod in het ontwikkelgesprek dat het panel met de opleiding heeft gevoerd.

Standaard 2

- Laat studenten in hun verantwoording van beroepsproducten zowel in de loop van het curriculum als in het afstudeertraject expliciet de link leggen tussen organisatiestrategie, communicatiestrategie en de keuze voor in te zetten communicatiemiddelen. Dit geldt ook voor de keuze van methoden bij dataverzameling en onderzoek.
- Verstevig de aandacht voor internationale en interculturele aspecten van het communicatievak in het curriculum, gelet op de ontwikkelingen in het werkveld.

Standaard 4

- Let op een evenwichtige beoordeling van alle onderdelen van het LOCO-eindkwalificatie profiel en betrek daarbij indicatoren van het Beroepsniveauprofiel van Logeion.

1. Bezoekprogramma

Tijdstip	Onderwerp	Deelnemers
08.30 uur	Ontvangst en welkom	
08.45-09.15 uur	Presentatie door opleiding waarin zij laten zien hoe onderwijs gestalte krijgt	
Intermezzo 1		
09.20-10.45 uur	Materiaalbestudering en voorbereiding	Panel
10.45-11.30 uur	Gesprek met docenten	
Intermezzo 2		
11.45-12.30 uur	Gesprek met alumni	
12.30-13.15 uur	Lunch	Panel
13.15-14.00 uur	Gesprek met beroepenveld	
14.00-14.30 uur	Gesprek met examencommissie toetscommissie en opleidingscommissie	
Intermezzo 3		
15.00-15.45	Gesprek met studenten	
16.00-16.30 uur	Indien gewenst Gesprek opleidingsmanagement Pending issues	
16.30-17.30 uur	Beoordelingsoverleg panel	
17.30 uur	Terugkoppeling bevindingen door panel	

2. Bestudeerde documenten

ZER Roadmap to Utopia
Studentenhoofdstuk
HZ Instellingsplan 2018-2021
LOCO Competenties 2010
LOCO opleidingsprofiel 2019
Opleidingsvisie 20190218
Blauwdruk versie 4.0
Dekkingsmatrix nieuw curriculum
Dekkingsmatrix oud curriculum
HZ Personalilty Student handleiding
HZ Minorgids 2019
HZ Onderwijskompas 2015
Jaarplan CECO 2019202
Leerlijnen CO
NSE-COM factsheet
Uitvoeringsregeling CO 2019-2020
Bundeling rapportages toetscommissies
HZ Toetsbeleid 20160308
OER-HZ 2019-2020 BA
Toetsplan cluster COCE
Afstudeerhandleidng 2017- 2018
Bij-de-tijds Afstuderen HZ afstudeerbeleid mei 2018
HZ kader voor Praktijkgericht onderzoek door studenten creative commons versie
Rapportage toetscommissie nav kalibratie scripties december 20172
Studentenhandleiding CU32024 Afstuderen 2018-2019.
Selectie van vijftien eindwerken, waarvan drie uit 2017-2018 en twaalf uit 2018-2019